

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

Brașov, 15 Februarie v.

In ședința de Luni a dietei ungurești s'a încinsu unu remarcabilu duelu de vorbe între căpetenia oșanților, contele Apponyi, și între ministrul-președinte Tisza. Era vorba de prelungirea indemnității și de această ocaziune s'a folositu Apponyi spre a pleda pentru schimbarea sistemului politicu.

Apponyi este de părere, că deși Tisza dispune de majoritatea legală, această majoritate nu mai corăspunde voinței țării.

Maioritatea, dișe Apponyi, nu representă încă idea fundamentală a parlamentarismului, care ideia presupune o direcțiune hotărâită principiară, așa că regimulu să fiă în consonanță cu voința națiunei. Guvernulu Tisza însă nu representă o direcțiune hotărâită și de aceea nu este în dreptu d-lu Tisza de a se identifica cu parlamentarismulu.

A mai atinsu Apponyi și modul cum au fostu conduse alegerile sub guvernul actualu dîcendû, că există comitate întregi, în carî alegerile dietale dela conscripțiune până la actulu votării se bazează numai și numai pe falsificări și pe violări. Dela alegeri s'a mai schimbatu situațiunea, așa că ceea ce atunci putea să trecă încă de majoritate a țării, nu mai este astădi majoritate.

Suntu forte prețioșe aceste declarații ale capului opozițiunei ungurești, pentru că ilustră viu și situațiunea tristă în care se află poporele nemaghiare față cu falsulu parlamentarismu ungurescu!

Caracteristică a fostu și acea aserțiune a lui Apponyi, după care partida sa și a stângei extreme

ar fi gata a susține ori-ce altu guvern, care va sci să realizeze cu hotărâire reformele necesare și înainte de toate va sci să delature relele morale și materiale ale societății, introducendû unu spiritu sănătos și cinstitu în toate ramurile administrațiunei și alungendû spiritulu bruscu de partidû, care a înveninatu administrația de ađi.

Apponyi a mai pledat și pentru o „energică” apărare a drepturilor „națiunei” și „precisarea” lor între marginele pactului dualist, apoi pentru o „politică națională hotărâită.”

Pentru ca să se întemple însă toate aceste, trebuie, dișe Apponyi, să se schimbe sistemulu politicu și de aceea guvernulu Tisza trebuie să se retragă și să facă locu unui altu guvern, care să se formeze pe temeiulu programului memoratû.

S'a mai folositu de această ocaziune conducătorulu opozițiiei ungurești, spre a declara față cu unele aserțiuni ale diarelor din Germania, că atâtu partida sa, cât și stânga extremă a aprobat politica de alianță cu Germania și cu Italia și că o consideră cu unu punctu cardinalu alu politiceii Ungariei.

Își dăduse adecă între altele șt fôia oficiôsă din Berlinu „Post” următorea părere despre mișcarea din Ungaria:

„Minoritatea va învinge; deja a silitu pe guvern să capituleze în punctulu limbei armatei și contingentulu recruților; e forte probabilu că-i va succede a răsturna cabinetulu Tisza. Atunci opozițiunea ajunsă la guvern va stărui ca monarchia să se rupă de alianța germană și Ungaria să

se rupă de Austria, carî suntu scopurile ei.”

Acosta și alte asemenea aserțiuni au îndemnatu pe contele Apponyi să facă declarațiunea de mai sus. Altă este întrebarea, decă și încâtu voru afla cuvintele sale creșemendû în Germania.

Tisza răspundendû lui Apponyi, s'a laudat, că sub guvernulu lui a făcutu mari progrese consolidarea statului ungaru. Organulu lui Apponyi susține acum, că această nu e meritulu cabinetului Tisza, ci a cabinetului Taaffe, care a introdus în Austria unu „sistemulu descompunător”, așa că punctulu de gravitare alu monarchiei s'a strămutat din Austria pe teritoriulu de dincôce de Laita.

Ei bine, sistemulu Taaffe există și Apponyi nu'l va răsturna cu vorbe sale. Tisza, ori cel u ce va urma după el, va trebui să se scotoască cu acestu sistem în puterea căruia Cehii și celelalte naționalități din Austria pretindû să li-se facă și lor toate concesionile, ce se voru face Ungurilor în privința folosirei limbei lor în armată.

Cum vedem, lucrurile se complică pe di ce merge, așa că din acestu chaosu nu ne mai pôte scăpa decâtu generala și sincera aplicare a principiului egalei îndreptățiri pe toate terenele, dincolo ca și dincôce de Laita.

Din dieta ungurească.

În ședința dela 23 Februarie, Bolgar se plânge, că elementulu ungurescu e puțin reprezentat în armată. Acestu rău va dispăre, dișe el, când se va regula cestiunea instrucțiunei militare ungurești. Ar fi necesaru, după el, ca în institu-

tele militare inferioare obiectele să se propună în limba ungurească, putenduse propune pe lângă ele și limba germană. Deocamdată s'ar mulțami cu acesta. Br. Pronay dișe, că fiindu cestiunea instruirei oficerilor o cestiune de cultură, e necesaru ca oficerii armatei comune să se instrueze în limba ungurească și în spiritulu ungurescu. Să se înființeze deci astfelu de institute.

Contele Apponyi e cu trupû și sufletu pentru această idee, că să se înființeze totu-ce face instituțiunea armatei comune, nesimpatice în ochii națiunei ungurești, și ca tinerimea ungurească să ocupe în armata comună pozițiunea ce i-se cuvine. Acesta o cere el și pentru viitorul pactului.

Ministrulu de honveđi Fejervary dișe că în școlile militare se preferesoc fii oficerilor, și apoi ai funcționarilor statului și ai privaților; asta e și cuviincios. Decă deci s'ar amenda legea în înțelesulu, că în școlile militare să se primescă tinerii ungrî în raport cu contingentulu recruților ungrî, atunci se nasce întrebarea, că ore suntu oficerii ungrî în armată în același număr, oa oficerii altor națiuni ori naționalități? Decă elementulu ungurescu ar dovedi mai multă trăinicie și răbdare, atunci ar fi reprezentat mai bine și în gradurile mai înalte. Așa Bolgar pentru o neplăcere momentană a eșit din armată, în care era oficer. (Bolgar dișe că din cauze de sănătate a eșit din armată.) Nimenea nu e persecutat, pentru că e Unguru, dăr în armată se caută în prima liniă câtu de folositoru e oficerulu.

Căver cere să se înființeze o academiă militară superioară ungurească. Ministrulu Fejervary dișe, că acesta ar altera egalitatea și unitatea limbei. Nu limba germană e cauza, că tinerii ungrî nu înainteză în armată, ci alte cauze, precum s'a constatat din cercetări. A mai vorbit și ministrulu Tisza în contra

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

(2)

Despre popularitate.

Conferința ținută la „întrunirile literari” din Brașov.

de I. C. Panțu.

Decă are popularitate, fiă unu bărbat, fiă o femeie—este indiferent—care are o avere însemnată și a făcutu biserică în mai multe comune, a edificat școli și a pus basă la diferite fundațiuni înștrând multimea cu mijlocele de lipsă pentru a se cultiva—acăsta și este cu dreptu să o aibă. O astfelu de persoană e vrednică de a fi populară, și în cele mai multe casuri se și bucură de această recompensă, că popularitatea la astfelu de marinoși este o mulțămire sufletescă și nici decum nu o voru folosi întru paguba poporului.

Totă asemenea este și în artă și în știință. Unu adevăratu artistu seu unu omu de știință nu se va îmbulzi cu produsele sale, nu va căuta, ca îndată ce a mânjit câteva tablouri, seu a sgarăiatu o piatră pentru a face o statuă, seu a acoperit câteva pagine cu vorbe, seu a exprimat din greșală vr'o idee, ce se pare adencă, nu va căuta ca degrabă să-și buciume numele seu în lume. Adevărații artiști și savanții produoc numai și numai pentru că simt în ei o ieiă

mai înaltă, simt și sunt muniți de acea ideă și astfelu unu imboldu necunoscutu îi mână în publicitate. Acesta este o apariție forte lesne de explicat, și așu pută dișe, că persoanele de adevărate merite, artiști bunî și savanții, sunt orezum indiferenți de producerile lor, dăr totdeuna conșcii de valoarea lor. Atâtă persoană din exemplulu de mai înainte, care a făcutu binefaceri pentru popor, cât și creatorii artiști și savanții, au dat câte ceva lunei din prisosulu lor, și de regulă acela care are, dă mai cu greu, însă când dă, atunci este o convingere mai înaltă seu unu imboldu divin care-lă șileste la această.

Să întorcem cele dișe în alineatul de sus și să primim pe unu omu săracu și plinu de deșărtăciune și să-l urmărim în viața publică cum umblă după popularitate, seu să ne uităm la unu artistu neputinciosu seu la unu om, care face pe savantulu și să ridem de ideile acestor omeni, să ridem de ei cum își scotocesoc buzunarele lor góle, cum își frecă fruntea lor îngustă și cum își îndreptă privirea lor săcă cătră lume așteptându recompensă și laudă. Eminescu alu nostru față de omenii, carî nu-l înțelegeau, avea versurile pline de dispreț:

Decă portu cu ușurință și cu zimbet [a lor] ură,

Laudele lor de siguru m'ar măchni [peste măsură.

Omulu de valoare face ceva fără să se cugete la o recompensă în prezent. Schakespeare de exemplu era de totu necunoscutu pe timpul său. Lessing, cărmuitorulu literaturii nemțesc, n'avea odinoră bani să-și cumpere o luminare și ađi 'ise ridică statuie și 'i se facu conducturi cu mii de torțe. Cervantes, autorulu lui Don Quichote, glumețulu satiric alu lunei, de multe ori a flămânit și în astfelu de împrejurări exprimă glumele sale pline de spirit. Galilei a fostu prigonit pentru adevărulu ce l'a spus pentru convingerea sa cu învârtirea pământului. A suferit chiar temniță și totuși în cele mai critice momente a exprimat puternicele vorbe: „e pur si muove.” Șincai a fostu prigonit și a trăit în cea mai mare miserie, dăr scrierile lui ne-au făcutu noue bune servicii. Lazar, care la începutu era luat în risu, are astădi o frumoasă statuă înaintea universității din București, ér Bolintineanu bolnav în spitalu a avut ca perină manuscrisurile sale.

Reasumându cele dișe, așu pronunța ca concludiune, că omenii de adevărată valoare nu lucră pentru a fi glorificați, ci lucră pentru că simt în ei puterea de a lucra. De contemporani adesea rămân necunoscuți, devin însă mai târziu populari.

Acestă popularitate, de care ei nu se mai folosesc, este o recompensă a meritelor adevărate, este vecnică. Fiindcă adevărată popularitate este lesne de pricepută, o lasă deocamdată la o parte și voiu aminti numai când și când câte unu exemplu pentru corporațiune și voiu intra imediatu pentru a deșese firele încalcite, ale popularității false în arta, în știința și în viața publică.

Popularitatea falsă în artă și în știință, ca și popularitatea falsă în viața publică, se propagă seu dintr'o ambiție deșartă, seu cu scopulu de a specula. Întru câtu priveșce arta, noi Românii nu ne putem lăuda că am fi produsu pe toate terenele, căoi în pictură, în muzică și în sculptură avem abia nisce începuturi de totu mititele. De aici înainte vom fi pôte mai norocoși. Cu toate acestea nu trebuie să uităm unele lucruri, carî se țin de domeniulu picturei, carî au la noi trecere mare și carî, din pricina nepriceperii, au prins unu largu teren. Să nu mergem prea departe, și să intrăm în casele Românilor dela sat, seu în suburbiile orașelor, și mai în totu loculu vom vedé icône atârinate pe pereți. Aceste icône se lucră, după câtu mi-aducă aminte, pe la Gherla și prin alte părți de omeni, carî au fost prin părțile Gherlei.

Pe o sticlă ordinară se facu cu vopseli conturile unui sfântu, ér pe al-

diferitelorți propunerî la § 21, care s'au și respinsu.

Thaly propune la § 22, ca să se primescă în armată și cetățenî străinî cu aprobarea M. Sale, decât guvernule lor le permită. Ministrul Fejervári cere respingerea propunerii și se și respinge, fiindcă s'ar puté ivi casulă, ca ună străină, care servee în armata austriacă, în timpulă unui război să fiă făcută prizoneră și, neputendă arăta încuviințarea guvernului său, să fiă executată la moarte de aceea ca trădătoră ală patriei.

SCRIRILE DILEI.

D-na Elisa Stroescu, soția răposatului Mihailu Stroescu dela Odesa, a trimis societății „Curtea de Argeș” din Bucuresci 400 ruble ofrandă, pe care o va da în toți anii pentru întreținerea și cumpărarea de scule necesare celor 58 de ucenici, fii de săteni, cari s'au aduși din județe la diferite meserii, cu scopul d'ă propaga munca sistematică și meseriile prin comunele rurale. Comitetul aduce mulțumiri adânci d-nei Elisa M. Stroescu și eternă recunoștință marelui filantropu decedat Mihailu Stroescu.

Forțe corectă. „Hlas Naroda” dăce, că de sine se înțelege, cumcă acele modificări ale legii militare, ce se fac în Ungaria, trebuie să se execute și în Austria; ceea ce se dispune în Ungaria în privința limbei maghiare și croate la esamene, trebuie să aibă valoare și pentru limbile cehă, polonă, rutună, slovenă și română.

Căsătoria prințului Alexandru de Battenberg. Foile germane aduc știrea, că fostul prinț al Bulgarei Alexandru de Battenberg s'a decis să se însore și că aleasa lui este o cântăreță dela teatrul curții din Darmstadt cu numele Loisinger, pe care prințul o cunoșce mai de mult, având cu ea strinse legături de simpatie. Prințul de Battenberg este om frumos și încă tiner, numele lui era afară de acesta incunjurat de nimbul eroului în lupta dela Slivnița. Princesa Victoria a Prusiei, fiica împăratului Frideric și câștigă mare simpatie pentru prințul Alexandru, dăr căsătoria loră a fostă împiedecată de cancelarul Bismarck cu tote. Că ea era favorisată de mama și de bunica ei regina Victoria. Unele foi englese totu mai susțineau, că căsătoria prinçesei Victoria cu prințul Battenberg se va face. Deodată însă se anunță, că prinçesa Victoria s'a logoditu

cu prințul Carolu de Șvedia. Imediat după acēsta foile aduseră știrea despre căsătoria prințului Battenberg. Mirēsa prințului, d-șora Loisinger, este fiica unui oficer superior austriac. Părinții ei trăsor în Ungaria. Ea este de vre-o 25 de ani și se spune, că e o blondină frumoasă și cu multă spirit. Ea și-a făcut studiile de cantă în Praga, apoi a fostă angajată la teatrul din Troppau, Linz și în fine la teatrul curții din Darmstadt, unde era foarte iubită de public. Se dăce că tēnera păreche va pleca în curēndu în Italia pentru timpu mai îndelungat.

Nou institutu de bani în Brașov. Banca comercială din Pesta, care până acum a lucrat sub firma Adler, se desface de acēsta și în curēndu va deschide o agenție proprie sub firma ei și se va ocupa cu tote agendele de bancă.

Bolă curiosă. Din S. - A. - Ujhely se anunță, că fata de 16 ani Betti a pescarului de acolo Simon Roth, mănecând într-o seră păne, începū deodată să strănute cu violență. Spre grōza familiei, strănutul nu mai înceta, ci de atunci se continuă aproape neîncetat în mici intervale, cam de un sfert de oră. Fata a slăbită cumplit, încatū strănutul a degenerat într'un suspin straniu, care te pētrunde până la mădura. Părinții au dus-o la Pesta în speranță, că medicii de acolo o vor vindeca.

Afaceri școlare românești din locu.

Lunea trecută s'au întrunit delegațiunile școlor române din locu.

La deschiderea ședinței președintele comunică trista știre despre încetarea din viață a prea demnului Episcopu al Caransebeșului Ioan Popasu, odinioară zelosul protopopu al Brașovului, ale cărui merite pentru școlile române din Brașov sunt incontestabile. Delegațiunile și-au manifestat condolența prin sculare.

Se ia apoi act de pensunarea profesorului I. Scurtu, care dela 1 Faură a. c., conformu statutului de pensunare, va trage o pensune de 450 fl. pe an. Cu ocazia acestei pensunări membrii delegațiunilor au doveditu un act suprem de umanitate, deoarece pe lângă tote lipsurile ce au să îndure școlile române de aici, luându-se în considerarea starea de tot neajutată a celui pensunat (veduvă cu 6 copii) au ho-

tărătu ca, afară de pensune, să i se dea și un ajutor anual de 150 fl.

Urměz raportul comisiunei asupra raportului Eforiei școlastice despre agendele anului 1888.

Se comunică în fine, după un studiu aprofundat de mai multe luni, că a sosit dela Consistoriu regulamentul propus din partea delegațiunilor pentru regularea conducerii institutelor școlastice locale, dăr neaprobât. Actul se predă erășî unei comisiuni spre studiere. Până la regularea cesiunei însă Eforia este autorisată a numi un conectoru provisoru, care să dea directorului ajutorul necesar.

Afacerea regalieror.

În camera ungurescă, deputatul Hodossy a interelat pe ministrul președint asupra ordinațiunii de executare a desființării regalieror. Deși legea e sancționată dela 28 Decembrie, totuș ordinațiunea se publică abia acum, din care causă mulți cari ar fi trebuit să și anune pretențiunile loră până la 31 Martie, nu vor fi informați la timp asupra procedurii ce au să urmeze. De aceea întrebă, decât nu e aplicat guvernul să prelungească termenul anunțării.

Ministrul președint Tisza justifică întârzierea și declară, că e gata să presinte camerei un proiectu, prin care să se prelungească termenul de anunțare până la 30 Aprilie.

Din camerele române.

Senatul. Ședința dela 7 Februarie.

Se votă proiectul de lege din inițiativa Senatului în urma propunerii d-lui Ioan Plesnă, pentru construcția unei linii ferate directe între Bărlad și Galați.

D-l St. Greceanu (Prahova) își dezvoltă interpelarea relativă la restaurarea bisericii Sărindarului, cea mai veche și cea mai ilustră din capitală. Oratorul, cu un accentu foarte mișcat, face istoricul mănăstirii Sărindaru și dovedesce cu documente autentice, că biserica e totu atât de veche ca Bucurescii, și mai înainte de a se restaura de Matheiu-Vodă Basarabă cu numele de Sărindaru, se chema biserica Kokonilor fiind întemeiată de doi prinți Basarabi, dintre cari unul era tată al Marelui Mircea. Ca monument restaurat al lui Matheiu-Vodă are o însemnată istorică de căpățeniă întru câtu intrupăză vechiul răsădit al literaturii noastre naționale.

Aceste sunt pe scurt juvinte destul de puternice pentru ca acest loc să fi venerat cu scumpătate de toți Români și să nu se lase a căde în sa-

crilegiu de a fi transformat în grădina orî loc de petrecere. Cu atăt mai mult, cu câtu avera mănăstirii luată de Statu e destul de considerabilă pentru ca să fi obligată a o menține; pentru care rogă pe Senatu a mijloci ca Sărindarulu să nu fiă lăsat în părăsire. (Aplause.)

I. P. S. Iosif, Mitropolitulu Moldovei, se asociază din totă inima la cuvintele rostite de d. St. Greceanu și declară în numele Episcopului, că împărătesce cu totul simțemintele exprimate pentru restaurarea Bisericii Sărindaru, ală 40-a și celă mai însemnată monumentă bisericesc, ridicată de marele Domn Matheiu-Vodă Basarabă, care nu era numai un vitez și mare căpitan al timpului său, dăr un Domn cu adevărat creștin și român încatū i-se va venera memoria prin menținerea bisericii sale, pentru a cărei restaurare face un călduros apel atăt Senatului, câtu și guvernului. (Aplause.)

D-l Th. Măiorescu, ministru cultelor, nu se îndoiesce de înalte simțeminte ce au condus pe d. Greceanu în dezvoltarea interpelării sale. De sigur, că pe locul unde se află Sărindarulu de aia existat un mnuoment istoric însemnat, însă starea în care a fost adusă biserica după reparația din 1869, nu mai presintă absolut nici un caracter artistic, o istoric, ba ca clădire e chiar urâtă și absolut amenințată de derimare. Așa dăr, este cu totul o altă cesiune, decât trebuie a se construi un monumentu nou pe acest loc istoric întru câtu până acum s'a avut în vedere restaurarea și repararea unor edificii istorice existente. Rămâne dăr ca corpurile legiuitoare, de vor hotărî clădirea de nou monumente, să găsească și resursele trebuinciose.

D-l St. Greceanu crede, că n'ar fi o risipă zădarnică a se lua pentru reclădirea Sărindarului suma trebuincioasă din fondul de 5 milioane hotărât pentru clădirea unei Catedrale noue ce a fost amănată indefinit; și care fondul se află deja amănat pentru restaurarea altor monumente. Pentru acestă depune o moțiune prin care guvernul este invitat a pune la cale reclădirea bisericii. (Aplause.)

D-l P. Grădișteanu propune ca să se clădească catedrala Mitropolităna proiectată pe Bulevardu, căreia să i se dea numele de Sărindaru întru amintirea lui Matheiu-Vodă Basarabă.

D-l N. Fleva, ca fost primar al capitalei, crede din punctul de vedere al îmfrunsătorei Bucurescilor, că nu trebuie restaurată biserica Sărindaru.

P. S. Mitropolitulu Moldovei dăce, că decât înțelege ca cineva să se laude cu libera cugetare, nu pricepe cum să se trateze cu ușurință de monumentele străbune cărora se datoră respectul cel mai desăvârșit. Combate tote inconveniente estetice produse și crede, că statul e dator să restaureze monumentul.

D-l H. Racotă spune, că ar fi o

turea, pe unde ar trebui să fie locul gol, se umple cu șic de aur, sau cu aur, cum dăce Românul, și astfel fiind terminată icōna se pune în nisce rame de brad și tabloul e gata. Aceste icōne diforme și urite se desfac în comerț în sute de mii de esemplare până în cele mai depărtate locuri, pe unde sunt Români. Românului îi plac aceste tablouri și le află că s'au frumoșe și dăce că s'au „de legea noastră”, de aceea când vede pe „Madona” lui Rafael reprezentând pe maica Domnului cu Christu în brațe, atunci Românul dăce, că icōna nu'i de legea noastră. Aceste icōne bizare se fac de tot ușor, căci cei ce le fac pun sub sticlă nisce modeluri și apoi în fuga mare trag cu penelul și cu condeiul fără a ține seamă măcar de elementele artei. Nu'i vorba, aicea se pot dăce multe, dăr eu amintesc acestă lucră numai ca esemplu și cred că el mi-a înlesnită lămurirea temei ce o tractez. Aici este nepriceperea poporului, care în lipsa de alte tablouri mai bune, se folosesc de acelea, care le are mai la îndemână *)

Ori care om cu pricepere va recunoșce, că icōnele, despre care a fost vorba, sunt nisce caricaturi, cu tote acestea la poporul nostru au mare trecere. Nu vreau să cercetez în acest tractat cauzele care fac pe Român să țină în odă și chiar prin biserici aceste icōne, ci trec îndată în domeniul literaturii și compară aceste icōne cu scrierile medicore și slabe ale unor omeni, cari neavând talentu de lipsă, „pun în circulațiune” produsele loră ca o „marfă” numai și numai pentru a specula seu pentru a și satisface ambițiunea desartă de a trece ca literati.

Din diferitele specii de compoziții, poesia are mai multe șanse de a se răspândi în publicu. Poetul mai lesne pētrunde în mulțime, mai curēnd se face popularu, urměz apoi novelistul și romanțierul, dramaturgul și în cele din urmă savantul cu scrierile sale științifice. Precum la formarea și căștigarea popularității false ajunge mai repede poetul, tot de asemenea, când lumea ese din întunecul, în care a trăit, și și dă mai cu deambruntul temple în care o musică clasică, o pictură ală, ba chiar și sculptura este bine reprezentată. La Oriental până acum s'a făcut un început cu musica. N'ar fi rău când omeni bisericești să ar cugeta ceva mai mult la pictură, căci odată admise icōnele în ritul nostru nu putem fi indiferenți față de ea.

sămă despre cele cetite, poetul este mai nenorocos de a fi degradat de mulțimea pricepătoare. Laurii poetului fals vor căde, deasemenea mai târziu va fi lipsit de popularitate novelistul și romanțierul mediocru și în fine dramaturgul și savantul. Acestă este mersul formării popularității false, acesta este și mersul ce va urma în deprețuirea ce o vor suferi acești mediocri și falsi scriitori.

Cetesc cineva o poezie, din întemplantă o poezie bună, și îndată, cu deosebire decât acelu cineva va fi puțin mai priceput, se va apuca însuși a face o poezie. Noulu poet va fi la început modest, va vorbi numai între prietini săi cei mai de aproape despre poeziile sale, și numai mai târziu va cerca a se face cunoscut într'un cercu mai mare.

„Ce?” va esclama noulu poet, încurajat de nepriceperea prietinelor săi. „Ce?”, va repeta el, la ală treilea „ce” și care îl va rosti, îl ve vedé în publicitate. „Am spartă ghiața, sunt poet”, va dăce noulu scriitor, căci de n'ar fi așa, de sigură cutare seu cutare redactor nu mi-ar fi primită poezia.

Nu trece mult și noulu scriitor va dedica creațiile sale mediocre vr'unei persoane influente, și decât acea persoană n'are pricepere pentru artă, și decât mai

are și puțină desertăciune, se va lauda cu acestă dedicație și va căuta în ori ce chip să facă cunoscutu lumei „noulu talent”, îl va recomanda prietinelor săi și astfel începutul va fi gata. Poetul, mediocru, vedend pe departe terenul ce i stă deschis, știind pe dealtă parte felul său de a plagia se poate chiar cunoscedu și micimea ideilor sale, va căuta într'una protectori, va începe cu noue dedicații, fie la bărbați fie la cocōne influente, va publica mereu, căci la astfel de mediocrități curge „poesia ca făina dintr'un sac rupt”. Lucrul merge bine, își va gândi poetul și poate va găsi persoane cu mai mare slăbiciune, care nu i va arunca regina din balada lui Uhland rosa dela pept, ci poate va deserta punga în „măna poetică” a autorului.

Sunt multe slăbiciuni în lume și de aceea să nu ne mirăm, decât mediocra poezie va primi și melodia, decât se va cânta prin tote cafenele, pe la grădini, pe strade, prin saloane, și pe la urechile cocōnelor delicate.

Poetul e gata. Popularitatea lui e asigurată.

Cine va cuteza să spună în lume, că acesta nu i poet?

În acestu mers greșit și fals în formarea opiniei publice se ivesc apoi lucrul cel mai indejtosor din lume: hierarchia în judecată.

*) Cestiă icōneloră a preocupat foarte mult pe bărbații bisericești, de aceea ar trebui ca și omenii noștri să se ocupe cu ea. Pe scurt vorbind, pot dăce că Apusenii au introdus în bisericile loră foarte mult din arta înălțătoare de suflet, așa încatū ele au devenit adevărate

rușine pentru țără să se speculeze asupra locului bisericeii și decât nu se pôte restaura, propune a se ridica pe locu' o statuă lui Matheiu Vodă Basarabă.

Discuția se încheie și moțiunile se trimit la secțiuni.

Camera. Ședința dela 7 Februarie.

Se dă citire unei petițiunii a mai multor locuitori din Ilfov, care cer să cumpere 30 pogone rămase din vânderea în loturi a unei moșii a Statului.

Expirându' ziua în care d-l I. Brătianu trebuia să se prezinte la Camera spre a'i fi mandatul valid, i s'a mai acordat un termen făcându-i-se o altă invitația, după propunerea a câtorva deputați.

D-l *generalu' Manu* cere dela camera să numescă o comisie din toate grupurile camerei, careia să i arate planul de apărare al țării și apoi să se precadă de acord cu corpurile leuuitoare. Ministrul vrea să se vadă că această apărare e reală și că deși 6 ore care tăcere se cere asupra acestei afaceri, totuși d-sa va arăta planul delegației camerei ca să vadă și fortificațiile și pôte relele care s'ar afla în administrația războiului. — Propunerea e primită.

D-l *Popovici* depune o propunere prin care să se scutescă bisericele și școlile de taxele fonciare — Se trimite la secții.

Concursu' *)

Despărțământul XVII al Asociației transilvane pentru literatura rom. și cult. popor. rom. prin această eserie concursu' la 2 premii, și adecă :

1. O capră cu iedă și un galben imperial.

2. O scrofa cu porci — ambele destinate pentru 2 învățători din raionul acestui despărțământ, și ad: 1-ult pentru acel învățător, care va arăta cel mai mare spor întru instruarea adulților în scris și cetit în anul școlastic curent; — al 2-lea pentru acel învățător, care va dovedi cel mai mare spor în ultoire.

Petenții voră avé a'și așterne concursurile subscrisului despărțământ până la 8 Iunie a. c. st. n. instruate cu adeverința comitetului parochial și vidi-mate de protopopul respectiv.

Premiile se voră împărți celor mai meritați — în adunarea generală ce se va ține la 11 Iunie st. n. a. c. în Idicel.

Din ședința despărțământului al XVII al Ass. transilvane.

Reghină, la 22 Fauru' st. n. 1889,
Patr. P. Barbu Directo'r.
Severu' Barbu secretaru'.

Literatură.

Preotul Român, țiar bisericesc, școlastic și literar. Anul XV. Apare în Gherla

*)Diarele celealte sunt rugate a publica și dănsela în colonele loră acestu' concursu'.

odată pe lună în broșuri de câte 2½—3½ côle și costă pe an 4 fl. séu 10 franci. Proprietaru', Redacto'r și Editoru' *N. F. Negruțiu*. — Nr. 3 dela pe luna Martie cuprinde finea interesantei biografii a repositului și neuitatului canonicu' din Blășiu Ioan Fekete Negruțiu, lucrată de d-l V. Gr. Borogvanu'. Apoi: Studii din dreptul canonicu', de I. Papiu; din istoria despărțirii bisericeii orientale de cea apusenă; Paranesă la cununiă, de V. Criste; Avorture la cununiă, de N. P. Rațu; Resolvirea unei teme.

Amiculă Familiei, țiar beletristicu' și enciclopedicu' literar și ilustrațiun; apare în Gherla la 1 și 15 a fiă-cărei luni în mărimă de câte 2—3 côle și costă pe an 4 fl., pentru România pe an 10 franci. Anul XIII. Proprietaru', Redacto'r și Editoru' *N. F. Negruțiu*. — Nr. 4 dela 15 Februarie conține: Ioan F. Negruțiu (urmare); In toiu' patrecerei (ilustrațiune); In fluița mândriei (novelă originală), de Paulina Rovinaru'; Cotillonul (scheiță culturală-istorică), de P. J.; Amintiri din revoluțiunea anului 1848 în Transilvania, narate de d-na Maria Șuțu; Diverse; Bibliografiă; Gume (cu ilustrațiune).

Serată musicală-teatrală în Pensionatul Vautier.

Duminecă séra a fost în pensionatul Vautier o frumoasă serată musicală-teatrală, la care s'au produs aproape toate fețițele acestui internat. Încă înainte de 8 ore salonul era plin de dame și bărbați, parte părinți, parte rudele internelor.

Deodată cortina se ridică și pe mica scenă apară vre-o 12 domnișore interne, îmbrăcate într'unu' costum simplu, dăr forte pitoresc, roșu și alb, fiecare ținându' în mână câte unu' instrumentu' musical, pentru a executa piesa glumeță a lui *Chvatal*: „O parte veselă în sanie“, acompaniată pe pianu' de d-l *Iaschik*.

Înainte de a începe însă, ținutul I. Pădure recită prologul glumeț și forte bine reușit, ce-i aparține. Piesa, destul de grea, a reușit forte bine și fețițele au dovedit mult zel și pricepere în executarea ei. Ele au fost rechemate de trei ori prin aplausele publicului.

A doua piesă a fost duetul lui *Arndt* „Lass tief in dir mich lesen“ pentru sopran și tenor executat în ungurește de d-sora *S. Halbrich* și prof. *Biró*.

În fine urmă: „*Tergulă de servitoare*“, operetă într'unu' act de *Bordese*, cuvinte de Tréfeu. Opereta a fost executată în limba franceză forte bine; corurile bine studiate și rolele atât de potrivite, încât te credeai înainte unei scene de

teatru. Rolele principale au fost date: d-sorei V. Penciu, care a jucat cu mult gust și curaj pe o proprietăresă bogată, cu numele *Mme Kloarec*; D-sora Costiescu nu s'a lăsat a fi întrecută în rolul ei de Marie Rose, sora lui Jean Marie, un țineru' morar jucat cu mult haz de d-sora Zimmermann.

Succesul atât de frumos este a se ascrie conducătoarei pensionatului d-sorei Vautier, care deși în etate atât de înaintată, nu perde unu' minut din vedere pe fețițele incredințate îngrijirii d-sale și cu mult zel și cunoștință dirige internatul în toate privințele, ceea ce nu ar da puțină greutate chiar unui bărbat. Se pare că în educația fețițelor dănsa are în vedere principiul de a împreuna plăcutul cu folositorul, căci astfel de serate pe lângă aceea, că ocupă pe fețițe, le facă să se însușească o limbă frumoasă, a pronunția corectă, o ținută bună și coreșpunțătoare, și le dă curaj de a păși înainte societății, producându' totdeodată o încordare plăcută a minții lor și nelăsându' timp liber fantasiei și jocurilor.

Felicită deci pe d-sora Vautier de frumosul succes, precum și pe fețițele care s'au produs, procurându' o séra plăcută ascultătorilor.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.

(Serviciul birourului de coresp. din Pesta)

Belgrad, 26 Februarie. Deleatul bulgaru' a declarat, că Bulgaria nu pôte primi condițiunile sêrbesci privitoare la importul vitelor, până ce nu se voră regula raporturile veterinare bulgare. — Se vorbește, că actualul cabinetu' are să rămână în oficiu, în compozițiunea sa actuală, cu unele modificări.

Berlin, 27 Februarie. Ministrul a debătut sub președința lui Bismarck cesiunea, decât legea contra socialistilor e a se revizui oră a se prelungi. Foile lucrătorilor vestesc mari greve, cum n'a mai vățut Berlinul, avându' a cuprinde toate industriile de construcțiuni.

Paris, 27 Februarie. Radicalii au suferit la alogerile în comisiunea pentru bugetu' mare pierdere.

București, 27 Februarie. Sesiunea camerelor s'a amănăț până la 27 Martie n.

NECROLOGU'. Ioan Peligrad, învățător la școlă primară română centrală greco-orientală din locu', după o suferință grea de câteva luni a încetat din viață Duminecă în 12 (24) Februarie la orele 9 séra, în anul al 51-lea al e-

tății și al 30-lea al carierei sale învățătorești. Rămășițele pămênțesci ale a'dăncut regretatului se voră ridica Miercuri în 15 (27) Februarie la 3 ore d. a. din locuința sa, de pe Cóstă Nr. 1180, și se voră așeza spre repaus etern în cimiterul bisericeii Sf. Nicolae. Despre această ireparabilă pierdere încunoscințată cu profundă durere:

Brașov, 11 (23) Februarie 1889.

Paraschiva Peligradu' n. Spuderca, ca soție, cu fii: Maria căs. Frânculescu, Paraschiva căs. Badea, Ioan, Elena căs. Moșu, Marina și Alexandrina. D. I. Spuderca și Marina D. I. Spuderca, ca socrii. Marina Spuderca și Paraschiva Lupșiană ca surori. Dumitru Spuderca, George Spuderca, Ioan Spuderca, Maria Măzărescu și Eufrosina Spuderca ca cumnați și cumnate.

Cursul pteței Brașov			
din 24 Februarie st. n. 1889.			
Bancnote românesce	Cump.	9.92	Vând. 9.94
Argint românesc	- "	9.25	" 9.30
Napoleon-d'or	- "	9.56	" 9.58
Lire turcesc	- "	10.80	" 10.86
Imperial	- "	9.80	" 9.86
Galbin	- "	5.60	" 5.65
Scris. fonc. „Albina“ 6%	- "	101.—	" —
" " 5%	- "	98.50	" 99.—
Ruble rusece	- "	128.—	" 129.—
Discontul	- "	6½—8%	pe an.

Cursul la bursa de Viena	
din 26 Februarie st. n. 1889.	
Renta de aur 4%	102.30
Renta de hârtie 5%	94.50
Imprumutul căilor ferate ungare	145.40
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu' ungare (1-ma emisiune)	99.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu' ungare (2-a emisiune)	119.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu' ungare (3-a emisiune)	114.90
Bonuri rurale ungare	104.75
Bonuri cu clasa de sortare	104.75
Bonuri rurale Banat-Timiș	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	104.75
Bonuri rurale transilvane	104.75
Bonuri croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vină ungureșc	99.85
Imprumutul cu premiul ungureșc	138.—
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	125.70
Renta de hârtie austriacă	83.70
Renta de argint austriacă	84.15
Renta de aur austriacă	111.45
Losuri din 1860	141.—
Acțiuni băncii austro-ungare	885.—
Acțiuni băncii de creditu' ungar.	315.50
Acțiuni băncii de creditu' austr.	313.90
Galbeni împărătesc	5.68
Napoleon-d'or	9.57½
Mărci 100 imp. germane	59.15
Londra 10 Livres sterlinge	121.50

Editoru' și Redacto'r responsabil:
Dr. Aurel Mureșanu.

Tote rudele acelor persoane influente, cari au fost distinse cu câte o mediocră dedicațiune, vor stima pe poetu', îl voră proteja, îl voră înălța căci nu le convine loră, ca poetul, despre care e vorba, să nu fie cel mai bun poet, să nu fie geniu. E destul să țeică unu' archimandritu' d. e. séu unu' ministru o vorbă bună despre unu' astfelu' de scriitor, ca într'unu' ceas toți subalternii în hierarchie să aprobe această părere. Secretarii omenilor influenți, cancelistii rudelor, toți, până la servitori, voră adora pe poetu'. Ar fi păcat de mărte cându' d. e. unu' elevu' de teologie ar avé o părere mai bună într'ale artei decât archimandritul séu, séu unu' bietu' dascăl decât șefulu' séu.

„Poetulu' trebuie sprijinit“, va fi refrenul popularității, și de sigur că el își va și ajunge scopulu'. El va scrie în continuu, dăr la urma urmelor totuși va trebui să auză odată o notă discordantă, care va fi începutul peirei sale. Decă va fi descoperit de lumea pricepătoare, atunci se va face „poetulu' fals“, om cu minte, se va apuca de o trébă mai potrivită pentru el, și așa, cred eu, se va simți fericit că i-a luat cineva din spate sarcina de poet, căci pentru aceste mediocrități, poesia e o grea sarcină. Decă însă nu va fi descoperit și nu va fi arătat în adevărata

lui valoare, atunci unu' astfelu' de falsu' scriitor se va face obraznic. Îndată ce va simți, că altu' poetu', unu' poetu' adevărat, își va arăta capulu', va căuta ca pe acesta să-l nimească în ori și ce chipu', căci talentul e periculosu' pentru mediocrități.

În chipul acesta, cum s'a ridicat unu' poet printr'o opiniă publică falsă la popularitate, se ridică și altul, se ridică și altu' treilea, se ridică și prosatoru', se ridică chiar și savanți și filozofi.

Lumea este de totu' îngăduitoare. Odată făcută o armată de poeți, de prosatori și de falși filozofi, se luptă umăr la umăr cu cea mai strictă solidaritate, se laudă pe toate glasurile, se tămaie în toate țilele și cunoscându-și neputința caută a se susține pe cale artificială, prin recenziuni reciproce și prin complimente banale.

O astfelu' de stare chaotică în literatură a fost la noi Români pe la anii 1860. „Românul e născut poetu“ a lui Alexandri și vorbele lui Heliadu' Rădulescu: „scrieți numai scrieți“, au zăpăcit mințile multor nechiamați și cu timpul a devenit unu' trist adevăr.

În acel timp era la Români o „ferbere literară ne mai pomenită.

Fiecare versu' rău, fiecare prosă mediocră și ori ce sentință tocită trecea

de o genialitate. Pe atunci aveam bărbați cu geniu lu' Horațu', cu geniu lu' Ovidiu', aveam oratori, cari nici lângă Cicero n'ar păși rușine, aveam totu', ajunsesem timpul de aur în literatură. Diarele erau pline de laude, încurajările stricăcioșe nu mai încetau și astfel se scria mereu, dăr gustul era fals și fondul lipsea.

Decă ne-am întreba, ce mai există din acea bogată literatură, ce a rămas din acele produceri geniale, de sigur că ar trebui să răspundem negativu'.

Nu vreu să discută împrejurările politice de atunci, nici nu am să scusă ferberea aceea literară, căci în acestu' tractat nu are loc. Amintesc aceste lucruri cu privire la popularitate, căci sunt convins, că literatura de atunci avea forte mare trecere.

Lucrurile merseseră departe și era de lipsă să se ivescă bărbați, cari să se opună acelui curentu' stricăciosu', bărbați cari să arate adevărata stare a lucrului într'ale literaturii. Asemeni bărbați convinși despre mediocritățile literari, cari se publică, erau destui, dăr lupta ce avea să se încépă avea să fiă grea și astfelu' punându-se unu' *Maiorescu* în fruntea curentului sănătosu', care exista, după an de muncă s'a făcutu' lumină într'ale artei și a început a se propaga adevăratele criterii în literatură.

Avem și astăzi scriitori de totă mână, avem și astăzi plagiatori, și nici când nu vomă pute scăpa de ei. Totdeuna va exista popularitate falsă în artă și în șoință, dăr ca pentru ori-ce lucru artificialu', e de ajuns o singură sguiditură țapănă, basată pe adevăr, pentru a face să dispară această falsă popularitate. E forte bine să ne interesăm de scrierile noastre, dăr totdeuna să le privim de aproape, să le criticăm cu deumărită, să le dăm pe față, decât să plagiate, dăr nici-decum să nu ne supărăm pe aceste mediocrități, căci corectă la dâșu' Schopenhauer, că în fiecare timpu' există o literatură adevărată și alta falsă, una rămâne, ér alta piere. Aceste literaturi sunt totu' atât de divergente ca și popularitatea adevărată și falsă. Timpulu' însă trece și în cele din urmă nu rămâne decâtu' numai ce este bunu'. Astfelu' literatura mediocră trece, întră în mormentulu' uitării, pe când din contră, literatura adevărată trăește vecnicu'.

Aceste vorbe ale filosofului neamțu' se potă aplica nu numai în literatură, dăr la toate artele și la ori-ce idee ce a esprimat-o v'r'unu' savantu'. Grecii trăesc și astăzi în artă și în filosofia lor, pe când alte popore au perit, potă țeice fără urme.

(Va urma.)

Brassó vármegye alispánjától.

Sz. 1879—1889.

Arlejteségi hirdetés.

A brassói országos szemgyógyintézet 1889-ben szükséges különböző szerelvényeknek szállítása iránt a brassó vármegyei alispáni hivatalnál f. évi március 7-én d. e. 10 órákor zárt levelő ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Felhivatnak tehát mindazok kik ezen tárgyaknak szállítására vállalkozni ohajtanák, hogy az írásbeli zárt ajánlataikat, 70 frt. bánat pénzzel és 50 kros. bélyeggel ellátva, fentti határidőig Brassó vármegye alispánjához nyujsák be.

Az ajánlatban a megajánlott összeg úgy az egyes tárgyakra, valamint a tárgyak összeségére vonatkozólag, számokkal és betűkkel kiirandó s határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő a szállítási feltételeket ismeri s azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti.

A szállítási feltételek a hivatalos orák tartama alatt a vármegye közigazgatási kiadó hivatalában megtekinthetők.

A tárgyalás eredményének el-vagy el nem fogadása felsőbb jóváhagyásnak tartatik fenn.

Brassó, 1889. évi február 20-án.

Roll Gyula, kir. tan. alispán.

28,2—1

Turnătoria de feru și fabrica de mașini a lui SCHLICK.

SOCIETATE PE ACTII ÎN BUDAPESTA

FABRICA ȘI DIRECȚIUNEA: VI. Aeuss. Waitznerstr. 1696—1699.

BIROUL ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULU: VI. Waitznerring 57.

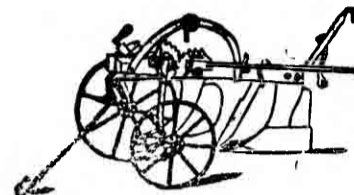
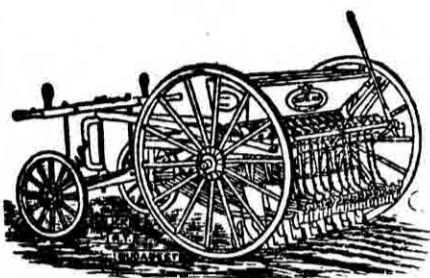
GARNITURI DE TRĂIERATU CU VAPORU ȘI CU VÊRTEJU (GÖPEL).

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 fiare.

Mașini de sêménatû în brazdă „HALADAS“

ale lui Schlick.

Mașini de sêménatû care împrăstie grăunțele.

Pluguri-Royal patent. ale lui Schlick și Pluguri originale Vidats cu unû fierû, unelte agricole, grape, fărîmători de bulgări, tocători, tăietori de sfece, mașini pentru a scôte mustu sfecelelorû, sfêrimători de porumbû (cucuruzû), mori pentru sfărîmatû, mori pentru curățitû, mori pentru măcinatû.

Părți aparținătore de tôte sistemele de pluguri pentru rezervă ținemû totdeuna în depositû.—Prețurile cele mai eftine—Condiționi de plată favorabile.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Observare. Ne onorăm a aduce la cunoștința p. t. D-lorû mușterii, că deși amû mutată partea cea mai mare a birourilorî noastre cese aflau în Budapesta VI, Waitzner-Boulevard No. 57, în etablissementulî fabriceiî nôtore aflătorû: Budapesta, VI., Aeussere Waitznerstrasse Nr. 1696—99, totuși susținemû în interesulî și pentru comoditatea onor. d-nî cliențî unû birou în orașu, în localitatea de până acum, unde vomû ținea unû depositû din tôte produsele nôtore de obiecte pentru țidirî și de mașini agricole.

Cu înaltă stîmă

Direcția turnătoriei de feru și a fabricei de mașini a lui SCHLICK—societate pe actii.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns and rows showing train schedules and fares between various stations like Budapest, Predeal, Sibiu, and others. Includes sub-headers for different routes and sections.